

ODE 1211-2

John Storgårds

ONDINE

HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA
JOHN STORGÅRDS

LEEVI MADETOJA

SYMPHONIES 1 & 3
OKON FUOKO SUITE

*Vilho Lehtinen
1923.*

ALSO AVAILABLE

ODE 1212-2

For more information please visit www.ondine.net

Publisher: Fennica Gehrman

Recordings: Helsinki Music Centre, 19, 22-23.4.2013
A 24-bit recording in DXD (Digital eXtreme Definition)
Executive producer: Reijo Kiilunen
Recording producer: Seppo Siirala
Recording and mastering: Enno Mäemets – Editroom Oy
© 2013 Ondine Oy, Helsinki

© 2013 Ondine Oy, Helsinki

Photos: Heikki Tuuli (John Storgårds, Helsinki Philharmonic Orchestra), Atelier Universal, c. 1930 (Leevi Madetoja)
Cover: Lampi, Vilho: Silta/Bridge, 1928. The Aine Art Foundation, Aine Art Museum, Tornio, Finland.
Design: Armand Alcazar

This recording was produced with support from The Finnish Music Foundation (MES).

LEEVI MADETOJA (1887–1947)

Symphony No. 1 in F Major, Op. 29

		21:13
1	I Allegro	6:39
2	II Lento misterioso	8:07
3	III Finale (Allegro vivace)	6:27

Symphony No. 3 in A Major, Op. 55

		31:24
4	I Andantino-Allegretto	7:22
5	II Adagio	8:03
6	III Allegro (non troppo)	9:00
7	IV Pesante, tempo moderato-Allegretto	7:00

Okon Fuoko Suite, Op. 58

		13:40
8	I Okon Fuoko, the Dream Sorcerer	4:26
9	II The Guests Arrive	2:30
10	III Dance of the Puppets	2:31
11	IV Dance of the Man and the Woman: Dance Grotesque	4:14

HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

JOHN STORGÅRDS, conductor

LEEVI MADETOJA (1887–1947): SYMPHONIES NOS. 1 AND 3; OKON FUOKO SUITE

“What you wrote about your symphonic business delights me exceedingly. I feel that you will achieve your greatest triumphs in that genre, for I consider that you have precisely the properties that make a symphonic composer. This is my firm belief.”

These words are from a letter written by Sibelius to Leevi Madetoja in October 1914. Madetoja had begun his two-year term as conductor of the Viipuri Orchestra some weeks earlier, and around that time he had also mentioned to Sibelius that he had begun writing his first symphony. Madetoja had studied with Sibelius from 1908 to 1910, and although the teaching was anything but systematic or disciplined, Sibelius had acquired a clear understanding of the young man's composer personality. It appears that Sibelius valued Madetoja more highly than he did any other contemporary Finnish composer, and he was also personally fond of his reticent but sensitive junior colleague.

Sibelius's words proved to be prophetic. Madetoja certainly became a symphonic composer, and his three symphonies form the backbone of his output together with his two operas, *Pohjalaisia* (The Ostrobothnians, 1924) and *Juha* (1935). It also testifies to his true talent for symphonic composition that each of his symphonies is unique and distinct, with a sound world and dramaturgic arc all its own. One is reminded of what Sibelius wrote in his diary: “A symphony is not just a composition in the ordinary sense of the word. It is more a confession of faith at different stages of one's life.”

Because of Madetoja's conducting work and other engagements, his First Symphony was not completed until the beginning February 1916, just in time for the premiere scheduled to be held in Helsinki on 10 February. The work was enthusiastically received; it was generally felt that a new major symphonic composer had emerged. “The symphony appears through the logic of its construction and the translucent brightness of its orchestration,” wrote the influential music critic Evert Katila in the *Uusi Suometar* newspaper.

Madetoja's First Symphony is in three movements and is the most concise and concentrated of his three symphonies. It is almost as if he deliberately sought to avoid the typical profuseness and overachievement often found in first symphonies. Then again, restraint was Madetoja's middle name, as the saying goes. His First Symphony reflects influences from Tchaikovsky and Sibelius but is a remarkably original achievement for a first venture into the genre.

Helsingin kaupunginorkesteri (HKO) on Pohjoismaiden pitkäikäisin ammattimainen sinfoniaorkesteri. Sen alkuituna oli Robert Kajanuksen vuonna 1882 perustama Helsingin orkesteriyhdistys. Tuolloin 25-vuotias Kajanus oli orkesterin ylikapellimestarina viisi vuosikymmentä ja kehitti sen täysimittaiseksi sinfoniaorkesteriksi. Orkesteri tunnetaan vahvasta Sibelius-traditiosta; säveltäjä itse johti useiden teostensa kantaesitykset. Vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyyn suuntautuneesta debyyttikiertueesta alkaen orkesteri on vierailut säännöllisesti ulkomailla esiintyen useimmissa Euroopan maissa sekä Yhdysvalloissa, Etelä-Amerikassa, Japanissa ja Kiinassa. Viulisti-kapellimestari John Storgårds aloitti HKO:n 12. ylikapellimestarina syksyllä 2008. Orkesteri soittaa vuosittain 70–80 konserttia runsaalle 100 000 kuulijalle, syksystä 2011 alkaen Helsingin uudessa Musiikkitalossa, ja levyttää yksinoikeudella Ondine-yhtiölle. Pitkäaikaisen yhteistyön tuloksia ovat mm. Sibeliuksen sinfonioiden kokonaislevytys Leif Segerstamin johdolla sekä Storgårdsin johtamat Klami- ja Tiensuu-levytykset. Sibeliuksen *Kullervo*-levytykselle myönnettiin Pariisissa kansainvälisesti arvostettu Diapason d'Or -levypalkinto syksyllä 2008 ja tammikuussa 2007 *Luonnotar*-levy voitti Cannesissa MIDEM Classical Award -palkinnon ja samana keväänä BBC Music Magazine -lehden arvostetun Vuoden levy -palkinnon. Einojuhani Rautavaaran *Angel of Light* -sinfoniale myönnettiin vuonna 1997 Cannes Classical Award -palkinto ja Grammy-ehdokkuus. Seuraavana vuonna Cannes Classical -palkinnon sai *Angels and Visitations* -levy. Syksyllä 2012 *Towards the Horizon*, Rautavaaran sello- ja lyömäsoitinkonserttojen ensilevytys (solisteina Truls Mørk ja Colin Currie), voitti arvostetun Gramophone-palkinnon ja oli myös Grammy-ehdokas.

www.helsinginkaupunginorkesteri.fi

John Storgårds on Suomen huomattavimpia ja viime vuosikymmeninä kansainvälisesti menestyneimpiä säveltaiteilijoita. Hän esiintyy niin kapellimestarina kuin viuluvirtuosina, ja hänet tunnetaan erityisesti luovasta ohjelmistosuunnittelustaan ja keskittymisestäään nykymusiikkiin. Hän on ollut Helsingin kaupunginorkesterin ylikapellimestari vuodesta 2008 ja Lapin kamariorkesterin taiteellinen johtaja vuodesta 1996; hänet on nimitetty BBC Philharmonic Orchestran päävierailijaksi vuodesta 2012.

Storgårdsin johtamia orkestereita ovat olleet BBC:n sinfoniaorkesteri, Birminghamin sinfoniaorkesteri, Ruotsin radion sinfoniaorkesteri, Oslon filharmonikot, Tanskan kansallinen sinfoniaorkesteri, Bamberger Symphoniker, Ranskan radion filharmoninen orkesteri, Alankomaiden radio-orkesteri ja Italian yleisradioyhtiö RAI:n sinfoniaorkesteri Torinossa. Lisäksi hän on johtanut mm. Sydneyn, Melbournen ja Australian kamariorkestereita ja Bostonin sinfoniaorkesteria Tanglewoodin festivaalilla. Hänen vakituksia solistikumppaneitaan ovat Gil Shaham, Christian Tetzlaff, Frank Peter Zimmermann, Truls Mørk, Jean-Yves Thibaudet, Colin Currie, Håkan Hardenberger, Sabine Meyer, Kari Kriikku, Karita Mattila ja Matti Salminen.

John Storgårds aloitti muusikon uransa viulistina ja palasi sitten Sibelius-Akatemiaan opiskelemaan orkesterinjohtoa Jorma Panulan ja Eri Klasin johdolla 1993–1997. Hänen Ondinelle levyttämäänsä ohjelmistoon kuuluvat mm. säveltäjänimet John Corigliano, Haflidi Hallgrímsson, Uuno Klami, Pehr Henrik Nordgren, Andrzej Panufnik, Kaija Saariaho, Jean Sibelius, Jukka Tiensuu ja Pēteris Vasks (jonka viulukonserton *Distant Light* levytys sai Cannes Classical Disc of the Year -palkinnon v. 2004). Vuonna 2002 hän sai säveltaiteen valtionpalkinnon ja Pro Finlandia –mitalin vuonna 2012.

www.johnstorgards.com

The symphony contains many features that run through Madetoja's subsequent output. One is a richness of rhythm that manifests itself as elastic and multi-layered treatment of rhythm rather than the flamboyance one would find in, say, Stravinsky. At the very opening we hear two differently syncopated rhythms superimposed, and there are numerous other examples of rhythmic finesse. The vivacious first subject of the first movement is balanced by a sentimental second subject in the cellos. The themes are recapitulated in the opposite order after the development.

The slow middle movement is the most extensive of the three. Here, Madetoja paints a static musical landscape as only he can, redolent with a deep Finnish melancholy that recurs in the middle section of the finale, heralded by oboe and bassoon. Madetoja casts a strong thematic unity over the symphony by introducing material from the first movement into the finale, beginning with the opening horn motif. The work concludes in a solemn procession but unconventionally in that, having begun in F major, the symphony migrates through C major to A major for its conclusion.

Madetoja's symphonic career was thus off to a promising start. He began work on his Second Symphony soon after its predecessor and completed it late in 1918. This became a grandiose canvas that merged lyrical nature meditation with martial drama and firmly established Madetoja on the Finnish musical scene.

Madetoja's Third Symphony found its genesis in France, where he travelled with his wife, poet L. Onerva, in spring 1925. The couple first stayed in Paris, but driven by "its incessant noise of wheels, rumbles and cars honking" eventually relocated to the nearby small town of Houilles. There, however, they found they were equally disturbed by the "atonal-polyphonic clamour" of cockerels in the night, as Madetoja recalled in the travelogue he wrote for the *Suomen Musiikkilehti* periodical.

The nocturnal cockerels in Houilles were scarcely the only reason why the creative process of the Third Symphony was troublesome. In January in the following year – having returned to Finland – Madetoja complained in a letter to his mother how arduous the task was and quoted one of Onerva's poems: "heavily, out from under pain / the songs squeeze out". The symphony was not completed for the concert planned for February 1926; its premiere was postponed to April. When the new symphony was eventually performed, it was received with appreciation if not with jubilation. It was not until later that the true value of the work was realised, and today it is considered the finest of Madetoja's three symphonies.

Compared with the grand gestures of the Second Symphony, the Third is more restrained and subtle but also more nuanced, richer in content and more ambiguous in expression, fascinatingly treading a fine line between light and shadow. The sound is refined and translucent, with contrapuntal lines weaving together with effortless ease. Madetoja's visit to France has often been cited as the reason for the utter elegance of the work. French musicologist Henri-Claude Fantapié remarked that although the work is obviously Finnish, it could well be sub-titled 'Sinfonia Gallica'. Having said that, we should note that Madetoja does not subscribe to Impressionism in the manner of Debussy or to the trendy Neo-Classicism of the 1920s but instead follows a classically subdued strand of late Romanticism where we might find a comparison in Vincent d'Indy.

The Third Symphony begins in a pastoral mood, with melodies flowing out of a static pedal point background. Out of the introduction a lively allegretto emerges, soaring to an effortless culmination and then returning to the mood of the opening. The second, slow movement is the most serious and most 'Finnish' of the symphony's movements. At its core is an elegiac canon whose theme is a variation on the principal subject of the movement.

Unusually for the genre, the Scherzo is the most extensive of the four movements. It is rhythmic, vivid and playful as is often the case in Madetoja's music, and even though there is a profusion of themes, the overall impact is not rhapsodic. The rhythmic play continues into the finale, which otherwise opens in a solemn mood. The finale contains a curious feature: a waltz written into the duple time, brought out by accentuation rather than changing time signatures and thus consciously juxtaposed with the duple-time material. Madetoja later noted: "On my walks, I found the waltz rhythm in my head naturally merging with the steady tread of my footsteps." The work concludes with ceremonial brass tones and a resigned, quiet ending.

Madetoja was one of Finland's most prominent National Romantic creative artists, and national elements played an important role in his music, particularly his two operas. However, he also had a more international side to his composer personality. The French elegance of the Third Symphony testifies to this, but the most obvious manifestation of this aspect of his work is the ballet pantomime *Okon Fuoko*, which is neither national nor Romantic.

Based on a libretto by Danish author Poul Knudsen, *Okon Fuoko* is a magical tale whose title character is a Japanese puppet maker. Like any dedicated artist, he sacrifices everything for his

vuotta myöhemmin. Madetojan musiikki otettiin hyvin vastaan, mutta sekä Knudsenin librettoa että teoksen erilaisia näyttämötaiteen lajeja yhdistävää lähestymistapaa kritisoitiin ankaralla kädellä. Näyttämöteoksena Okon Fuoko ei olekaan jäänyt elämään, mutta siitä muokattu orkesterisarja (1927) kuuluu Madetojan hienoimpiin teoksiin. Madetojan sarjalle antama järjestysnumero viittaa siihen, että hänen oli määrä tehdä teoksesta kaksi muutakin konserttisarjaa, mutta hanke jäi toteutumatta

Okon Fuoko on osoitus siitä, etteivät 1920-luvun uudet kansainväliset pyrkimykset menneet Madetojan ohi jättämättä jälkiään, ja siinä on sukulaisuutta esimerkiksi Ravelin satumusiikkiin ja Prokofjevin motorisuuteen. Harmonian ja rytmikan ilme on poikkeuksellisen rikas, usein kiehtovan moniselitteinen, ja pitkälinjaisten teemojen sijasta musiikki rakentuu lyhyistä ytimekkäistä aihelmista. Japanilainen aihe on saanut Madetojan luomaan läpikultavaa, graafisen terävästi piirrettyä ja usein korkeaa äänialaa suosivaa tekstuuria. Vaikka hän on muutamissa aiheissa tyyliteltyt itämaisen musiikin aineksilla, hän ei ole langennut mihinkään korostettuun eksoottisuuteen.

Balettipantomiihin alkupuolelta kootussa sarjassa on neljä tauoitta toisiinsa liittyvää osaa. Sarjan ja koko balettipantomiihin avaava Okon Fuoko, unitaikuri kasvaa esiin salaperäisestä sointimaisemasta ja kiinteytyy urkupistesävelten ylle piirtyviksi puhaltimien melodia-aihelmiksi, joista puhkeaa kastanjettien tehostama rytmiaihe. Toisena on kevyesti askeltava Vieraat saapuvat, jonka keskittäessä itämainen vaikutelma on selvimmillään. Nukkien tanssin johdannossa on Madetojalle harvinainen pelkille lyömäsoittimille kirjoitettu jakso, josta musiikki tiivistyy teräväpiirteiseksi motoriseksi sykkeeksi. Päätösosassa yhdistyy erilaisia toisiinsa nivoutuvia elementtejä. Miehen ja naisen tanssissa kuullaan jousten huokausaiheita ja sekä klarinetin ja viulujen itämaisittain kiertyilevää melodiikkaa, joista jälkimmäinen esiintyy myös osan päätösjaksossa Danse grotesquessa. Madetojan rytminen ajattelu on rikkainta ja iskevintä juuri päätösjaksossa, jossa 7/8- ja 3/4-tahtilajit vuorottelevat ja asettuvat paikoin myös polyrytmisesti päällekkäin.

Kimmo Korhonen

rajoilla häilyvä. Sen sointiasu on hienostuneen läpikuultava, ja kontrapunktiset kudelman säikeet kietoutuvat toisiinsa eleettömän luontevasti. Madetojan oleskelu Ranskassa on usein nähty taustana teoksen eleganssille, ja ranskalainen musiikkitieteilijä Henri-Claude Fantapie on todennut, että vaikka teos on selvästi suomalainen, sen lisänimi voisi olla "Sinfonia Gallica". Madetoja ei kuitenkaan liity teoksessaan debussyläiseen impressionismiin tai 1920-luvun muodikkaaseen uusklassismiin vaan pikemminkin sellaiseen myöhäisromantiikan sisäiseen klassisuuteen, jota mm. Vincent d'Indy edusti.

Sinfonia alkaa pastoraalisissa tunnelmissa, staattisesta urkupistehorisontista esiin piirtyvien melodioiden virtailuna. Johdantovaiheesta musiikki puhkeaa eloisaksi allegrettoksi, joka kasvaa pakottomasti huipennukseen ja kaartuu takaisin alun tunnelmiin. Toisena oleva hidas osa on sinfonian vakavasävyisintä ja hengeltään suomalaisinta musiikkia. Osan keskellä on eleginen kaanon, jonka teema on muunnelma osan pääteemasta.

Scherzo on sinfonian lajiperinteestä poiketen osista laajin. Se on täynnä Madetojalle ominaista rytmistä eloa ja leikkiä, ja vaikka se rakentuu monista teemoista, kokonaisuus ei tee rapsodista vaikutelmaa. Rytmisen leikki jatkuu juhlavissa tunnelmissa alkavassa finaalisissa. Osan erikoisuutena on keskivaihetta hallitsevan valssin kirjoittaminen kauttaaltaan tasajakaisen tahtilajin sisään, jolloin valssin kolmijakoisuus luodaan aksenteilla ja asetetaan väliillä tietoisesti vastakkain tasajakaisen aineksen kanssa. Madetoja kertoi myöhemmin: "Kävelymatkoilla askelten tasajakainen poljento yhtyi kuin itsestään päässäni soivaan valssirytmiiin." Sinfonia päättyy juhlaviin vaskisävyihin ja lopulta eleettömään hiljentymiseen.

Madetoja kuului Suomen musiikissa kansallisromantikkojen sukupolveen, ja kansallisella elementillä oli tärkeä osa hänen musiikissaan, varsinkin kahdessa oopperassa. Hänen säveltäjäyydessään oli kuitenkin myös kansainvälisempi puolensa, jota muun muassa kolmannen sinfonian ranskalainen eleganssi kuvastaa. Selvimmin Madetojan kansallisromanttista säveltäjäkuvaa kyseenalaistaa kuitenkin balettiantomi Okon Fuoko, teos joka ei ole sen enempää kansallinen kuin romanttinenkaan.

Tanskalaisen Poul Knudsenin librettoon perustuva teos kertoo maagisen tarinan japanilaisesta nukentekijästä Okon Fuokosta, joka kunnan taitelijan tavoin uhraa luomistyölle kaikkensa, lopulta henkensäkin. Madetoja aloitti Okon Fuokon sävellystyön 1925 limittäin kolmannen sinfonian kanssa ja sai teoksen valmiiksi syksyllä 1927. Ensi-iltansa teos sai kuitenkin Helsingissä vasta kolme

creative work, ultimately even his life. Madetoja began work on the music for *Okon Fuoko* in 1925, in parallel with the Third Symphony, and completed it in autumn 1927. However, it was not until three years later that the work was premiered in Helsinki. Madetoja's music was well received, but Knudsen's libretto and the unconventional combination of genres were severely criticised. It is thus not surprising that *Okon Fuoko* has not survived as a work for the stage, but the orchestral suite that Madetoja adapted from its material (1927) is one of his finest works. The fact that he labelled it 'Suite No. 1' refers to his plan to adapt two further orchestral suites from the ballet, but this he never did.

Okon Fuoko demonstrates that new international trends in the 1920s did not pass Madetoja by without leaving traces. There are clear affinities in it to Ravel's fairy tale music and the rhythmic drive of Prokofiev. The music is exceptionally rich in harmony and rhythm, often fascinatingly multi-dimensional, and instead of soaring melodic arcs we find short, emphatic motifs building up the musical material. The Japanese story inspired Madetoja to write translucent music weighted towards the upper registers, almost like a work of graphic art rather than a painting. There is no overt exoticism, however, apart from a few stylised nods towards Oriental music.

The *Okon Fuoko Suite* consists of four movements played without a break, derived from the beginning of the ballet pantomime. The suite, like the original work, opens with 'Okon Fuoko', a portrait of the title character, a dream sorcerer who emerges from a mysterious soundscape and is presented in wind fragments over a pedal point, punctuated by castanets. The second movement is the fleet-footed 'Vieraat saapuvat' (The guests arrive), where the Oriental flavour is at its most obvious. In 'Nukkien tanssi' (Dance of the puppets), the introduction is scored for percussion only, very unusually for Madetoja. Accordingly, the music is underpinned by a sharp rhythmic pulse. The concluding movement combines various elements: 'Miehen ja naisen tanssi' (Dance of the man and the woman) features sighing motifs on the strings and Orientaly sinuous melodies on clarinet and violins; these recur in the concluding section, 'Danse grotesque'. In this concluding section, Madetoja's rhythmic invention is at its richest and most striking, combining and at times even polyrhythmically superimposing 7/8 and 3/4 metres.

Kimmo Korhonen

Translation: Jaakko Mäntyjärvi

John Storgårds is one of Finland's exceptional artists who have taken the classical music world by storm in recent decades. He has a dual career as a conductor and violin virtuoso and is widely recognised for his creative flair for programming and his commitment to contemporary music. Since 2008, Storgårds has been Chief Conductor of the Helsinki Philharmonic Orchestra. He additionally holds the titles of Artistic Director of the Chamber Orchestra of Lapland since 1996 and Principal Guest Conductor of BBC Philharmonic Orchestra since 2012.

Storgårds appears with such orchestras as BBC Symphony, City of Birmingham Symphony, Swedish Radio Symphony, Oslo Philharmonic, Danish National Symphony, Bamberger Symphoniker, Orchestre Philharmonique de Radio France, Netherlands Radio, and Orchestra Sinfonica Nazionale della RAI Torino. Further afield, Storgårds has conducted the Sydney, Melbourne, and Australian Chamber Orchestras, and the Boston Symphony at Tanglewood Festival. Soloists with whom he regularly collaborates include Gil Shaham, Christian Tetzlaff, Frank Peter Zimmermann, Truls Mørk, Jean-Yves Thibaudet, Colin Currie, Håkan Hardenberger, Sabine Meyer, Kari Kriikku, Karita Mattila, and Matti Salminen.

After starting a career as a world-class violinist, John Storgårds returned to the Sibelius Academy from 1993–97 to study conducting with Jorma Panula and Eri Klas. His recordings for Ondine include works by John Corigliano, Hafliði Hallgrímsson, Uuno Klami, Pehr Henrik Nordgren, Andrzej Panufnik, Kaija Saariaho, Jean Sibelius, Jukka Tiensuu, and Pēteris Vasks (Cannes Classical Disc of the Year Award 2004 for the Violin Concerto 'Distant Light'). He received the Finnish State Prize for Music in 2002 and the Pro Finlandia Prize in 2012.

www.johnstorgards.com

Stravinskyn tapaisena räiskyvyytenä. Jo avausta värittää kahden eri tavoin synkopoidun rytmin päällekkäisyys, ja myöhemminkin teoksessa on monia rytmisiä hienouksia. Ensiosan pääteeman eloisuutta tasapainottaa sellojen tunteikas sivuteema. Kun teemat palaavat kehittelyn jälkeen, ne kuullaan käänteisessä järjestyksessä.

Keskellä oleva hidas osa on kolmesta osasta laajin. Siinä Madetoja maalaa itselleen tyypillisen pysähtyneen sävelmaiseman, joka huokuu keskivaiheilla syvän suomalaista melankoliaa, ja samantapaista melankoliaa esiintyy myös finaalissa oboen ja fagotin aloittamassa pysähtyneessä välitaitteessa. Madetoja valaa kokonaisuuteen temaattista yhtenäisyyttä tuomalla finaaliin ensiosan aiheita aina avaustahtien käyrätorviaiheesta lähtien. Päätökseen edetään juhlan kulkuun tahdissa, kuitenkin sikäli epäsovinnaisesti että F-duurissa alkanut teos kääntyy loppusivuilla C-duurin kautta A-duuriin.

Esikoissinfonia antoi Madetojan sinfonikonuralle lupaavan alun. Hän ryhtyi toisen sinfonian sävellystyöhön pian ensimmäisen jälkeen ja sai teoksen valmiiksi loppuvuodesta 1918. Tuloksena oli suurimuotoinen, lyyristä luonnontunnetta ja sotaisaa dramatiikkaa yhdistävä teos, joka varmisti lopullisesti Madetojan aseman Suomen musiikissa.

Kolmas sinfonia sai alkunsa Ranskassa, jonne Madetojan matkusti keväällä 1925 puolisonsa runoilija L. Onervan kanssa. Pariskunta asettui ensin Pariisiin mutta hakeutui ”sen yhtä mittaisen pyörien vilinän, jyrinän ja autojen toivotuksen” ajamana läheiseen Houillesin pikkukaupunkiin – vain tullakseen nyt kukkojen öisen ”atonaalis-polytonisen sekamelaskan” häiritsemäksi niin kuin hän muisteli Suomen Musiikkilehden matkakirjeessä.

Houillesin kukkojen öiset karkelot tuskin olivat ainoana syynä sille, ettei kolmas sinfonia valmistunut aivan kivuttomasti. Seuraavana vuoden tammikuussa – jo Suomeen palattuaan - Madetoja valitteli kirjeessä äidilleen työn vaikeutta ja lainasi Onervan runosäkeitä ”raskahasti, tuskan takaa/laulut pusertuvat”. Sinfonia ei valmistunut helmikuuksi 1926 suunniteltuun konserttiin, vaan esitystä piti siirtää huhtikuulle. Uusi sinfonia otettiin vastaan asianmukaisen kiittävästi, mutta mitään suurta riemujuhlaa se ei synnyttänyt. Teoksen arvo on kiteytynyt vasta myöhemmin, ja nykyisin sitä pidetään hienoimpana Madetojan sinfoniaista.

Toisen sinfonian suurieisyyteen verrattuna kolmas on hillitympi ja pidättyväisempi mutta myös sävykkäämpi, sisäisesti rikkaampi ja ilmaisultaan moniselitteisempi, usein kiehtovasti valon ja varjon

LEEVI MADETOJA (1887-1947): SINFONIAT NRO 1 JA 3; OKON FUOKO -SARJA

“Mitä kirjoitit symphoniaa hommistasi ilahuttaa minua suuresti. Ajattelen, että sillä alalla tulet lyömään suurimmat voitot. Sillä pidän, että sinulla on juuri ne ominaisuudet jotka tekevät symphonikerin. Tämä on todella uskoni.”

Sibeliuksen sanat ovat kirjeestä Leevi Madetojalle lokakuussa 1914. Madetoja oli muutamia viikkoja aiemmin aloittanut kaksivuotisen kautensa Viipurin orkesterin kapellimestarina ja maininnut samoihin aikoihin Sibeliukselle aloittaneensa ensimmäisen sinfonian säveltämisen. Madetoja oli opiskellut Sibeliuksen johdolla vuosina 1908-10, ja vaikka opetus oli ollut enemmän tai vähemmän vapaamuotoista, Sibelius oli ehtinyt muodostaa selkeän kuvan oppilaansa säveltäjänlaadusta. Hän arvosti Madetojaa ilmeisesti enemmän kuin ketään toista aikansa suomalaista säveltäjää, ja myös ihmisenä hän piti hiljaisesta mutta herkkävaivoisesta Madetojasta.

Sibeliuksen sanat osoittautuivat profeettallisiksi. Sinfonikko Madetojasta todella tuli, ja kolme sinfoniaa muodostavat kahden oopperan (Pohjalaisia 1924 ja Juha 1935) rinnalla hänen tuotantonsa selkärangan. Aitoa sinfonikonlaatua todistaa sekin, että jokainen Madetojan sinfonia on oma yksilöllinen ja ainutkertainen tapauksensa, joka maalailee oman soinnillisen ilmeensä ja luo oman dramaturgisen kaaroksensa. Mieleen tulee se, mitä Sibelius totesi päiväkirjassaan: “Sinfoniahan ei ole ‘sävellyskappale’ tavallisessa mielessä. Se on pikemminkin uskontunnustus elämän eri vaiheissa.”

Kapellimestarintyön ja muiden kiireiden vuoksi ensimmäinen sinfonia valmistui vasta helmikuun alussa 1916, viime tingassa ennen Helsingissä 10. helmikuuta ollutta kantaesitystä. Teos otettiin innostuneena vastaan; yleisesti koettiin, että uusi merkittävä sinfonikko oli syntynyt. “Sinfonia kiinnittää mielen tekotapansa johdonmukaisuudella ja soitinnuksen läpikuultavalla kirkkaudella”, kirjoitti Uuden Suomettaren arvovaltainen Evert Katila.

Ensimmäinen sinfonia on kolmiosaisena suppein ja muodoltaan keskitytin Madetojan sinfoniaista. Hän tuntuu aivan tietoisesti halunneen välttää esikoissinfonioiden liian usein liittyvää vuolautta ja monisanaisuutta, joskin tietty pidättyvyys oli leimallista Madetojalle yleisemminkin. Teoksessa esiintyy vaikutteita mm. Tšaikovskilta ja Sibeliukselta, mutta se on silti esikoissinfoniaksi huomattava ja itsenäisenkin saavutus.

Sinfoniassa tulee esiin monia Madetojan myöhemmästäkin tuotannosta tuttuja piirteitä. Yksi on rytmikan rikkaus, joka ilmenee enemmän rytmien elastisuutena ja monitasoisuutena kuin esimerkiksi

The oldest professional symphony orchestra in the Nordic countries was founded as the Helsinki Orchestral Society by the young Robert Kajanus, its first Chief Conductor, in 1882. Well known today for its tradition of performing Sibelius, the **Helsinki Philharmonic Orchestra** gave the first performances of many of Sibelius’s major works, often with the composer himself conducting. The orchestra undertook its first foreign tour to the Universal Exposition in Paris in 1900 and since then has visited most European countries, in addition to visiting the USA, South America, Japan, and China.

Since 2008, John Storgårds has been the orchestra’s Chief Conductor, succeeding Leif Segerstam who received the title of Emeritus Chief Conductor. The list of previous chief conductors also includes Paaavo Berglund and Okko Kamu. A new era started in August 2011, when the orchestra moved its permanent residency from the Finlandia Hall to the new Helsinki Music Centre.

The Helsinki Philharmonic Orchestra and Ondine have maintained a long-standing exclusive partnership involving for example an edition of the complete Sibelius symphonies under the direction of Leif Segerstam. The *Luonnotar* recording was awarded the MIDEM Classical Award 2007 in Cannes and the BBC Music Magazine’s Disc of the Year Award in London in April 2007. The *Kullervo Symphony* recording won the Diapason d’Or 2008 Award in Paris in November 2008. The recordings of works by Einojuhani Rautavaara have been international successes, too. *Angel of Light* won the Cannes Classical Award and a Grammy nomination in 1997, *Angels and Visitations* the Cannes Classical Award the following year. The latest Rautavaara CD *Towards the Horizon and Incantations* with John Storgårds, Truls Mørk (cello) and Colin Currie (percussion) won the Gramophone Award 2012 and a Grammy nomination.

www.helsinkiophilharmonicorchestra.fi

